

مقاله کوتاه علمی

اولین گزارش مگس *Calamoncosis similis* (Dip.: Chloropidae) از ایران

یونس کریم‌پور

گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، صندوق پستی ۱۶۵.

*مسئول مکاتبات پست الکترونیکی: y.karimpour@urmia.ac.ir

First report of *Calamoncosis similis* (Dip.: Chloropidae) from Iran

Y. Karimpour

Department of Plant Protection, Faculty of Agriculture, Urmia University, P. O. Box: 165, Urmia-Iran.

*Corresponding author: E-mail: y.karimpour@urmia.ac.ir

Abstract

The black-ended gall fly, *Calamoncosis similis* (Schiner), is newly recorded from Iran. It was collected during the surveys on herbivorous insects associated with common reed (Poaceae) in Urmia region located in northwestern province of West Azarbaijan.

پلاستیکی با درپوش پارچه‌ای برای جمع‌آوری حشرات ایجاد کننده گال قرار داده شدند. در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱ نمونه‌هایی از یک گونه مگس گال‌زا از خانواده Chloropidae از گال‌ها خارج، که بعد از جمع‌آوری و آماده‌سازی به عنوان گونه‌ی *Calamoncosis similis* (Schiner, 1854) شناسایی شدند.

نمونه‌های مطالعه شده‌ی این گونه شامل ۷ مگس ماده و ۵ مگس نر بود که در فاصله‌ی زمانی ۹ تا ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۱ از گال‌های موجود در جوانه‌های رأسی ساقه‌های نی خارج شدند. این ساقه‌ها از نزدیک روستای عربلو (۳۷ درجه و ۲۴ دقیقه شمالی و ۴۵ درجه و ۱۵ دقیقه شرقی - ۱۲۸۰ متر) واقع در کیلومتر ۲۰ جاده‌ی ارومیه - مهاباد جمع‌آوری شده بودند.

نتایج حاصل از شکافتن دوره‌ای گال‌های این مگس در روی نی و بازرسی درون گال در بررسی‌های صحرائی نشان داد که مگس *C. similis* دارای یک نسل در سال بوده و به شکل لارو کامل زمستان‌گذرانی می‌کند. لاروها در اوایل فروردین به تدریج به شفیره تبدیل شده و حشرات کامل آنها از اواسط اردیبهشت

مجموعه‌ی متنوعی از دوبالان (Insecta: Diptera) که گونه‌های غالب آنها را مگس‌های خانواده Chloropidae تشکیل می‌دهند با گیاه نی (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. Ex Steudel, Poaceae) در منطقه‌ی Palearctic مرتبط هستند (Tewksbury et al., 2002). دوبالان جنس‌های *Calamoncosis* Enderlein, *Lipara* Meigen و *Cryptonevra* Lioy شناخته شده‌ترین آنها بوده و در منطقه‌ی Holarctic انتشار دارند (Tewksbury et al., 2002; Eichiner et al., 2011; Ismay, 1994).

تاکنون مگس‌های *Lipara lucens* (Meigen) و *Cryptonevra flavitarsis* (Meigen) از روی نی در ایران گزارش (Karimpour, 2014) و زیست‌شناسی مقدماتی *L. lucens* نیز مورد مطالعه قرار گرفته است (Karimpour, 2013).

در ادامه‌ی بررسی‌های مربوط به فون حشرات گیاه‌خوار مرتبط با نی در منطقه‌ی ارومیه، نمونه‌هایی از گال‌های میله‌ای شکل در رأس ساقه‌های زمستان‌گذران نی در بهمن ماه ۱۳۹۰ مشاهده و تعدادی از آنها پس از جمع‌آوری به آزمایشگاه منتقل و در ظروف

نمونه‌های این مگس در موزه تاریخ طبیعی دانشگاه ارومیه و موزه دانشگاه علوم زیستی پراگ نگهداری می‌شوند.
نگارنده از Dr. S. Kubik در تأیید نام نمونه‌های ارسالی نهایت سپاس‌گزاری را دارد.

ماه خارج می‌شوند. مگس‌های ماده چند روز بعد از جفت‌گیری، تخم‌های خود را به صورت انفرادی در روی ساقه و برگ‌های نی قرار می‌دهند. لاروها بعد از خارج شدن از تخم به قسمت رأسی ساقه حرکت کرده و با نفوذ به درون آن، گال‌های کوچک میله‌ای شکلی را در رأس ساقه به وجود می‌آورند.

منابع

- Eichiner, F. G., Hoebcke, E. R. & Nartshuk, E. P.** (2011) A new species of *Calamoncosis* Enderlein (Diptera: Chloropidae) associated with common reed, *Phragmites australis* (Poaceae), in eastern North America. *Proceedings of the Entomological Society of Washington* 113, 109-118.
- Ismay, J. W.** (1994) A revision of the British *Neohaplegis* Beschovski and *Cryptonevra* Lioy (Dipt., Chloropidae). *The Entomologist's Monthly Magazine* 130, 1-18.
- Karimpour, Y.** (2013) Preliminary study on the biology of the common reed gall-forming fly, *Lipara lucens* (Dip.: Chloropidae), in Urmia region, Iran. *Journal of Entomological Society of Iran* 33 (3), 11-24. [In Persian with English summary].
- Karimpour, Y.** (2014) New records of two grass flies species (Diptera: Chloropidae) from Iran. *Journal of Entomological Society of Iran* 33 (4), 79-80.
- Tewksbury, L., Casagrande, R. A., Blossey, B., Häfliger, P. & Schwartzänder, M.** (2002) Potential for biological control of *Phragmites australis* in North America. *Biological Control* 23, 191-212.